

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 210

Türkiye-KKTC Doğal Gaz Mutabakatı: Doğu Akdeniz’de Enerji Dengeleri Yeniden Şekilleniyor

Kırılğan Mutabakat ile ABD-İran Hattında Yeniden Tırmanma

NATO Zirvesi'nde Türkiye-Suriye Teması: Yeni Dönem Diplomatik İlişkilerin Habercisi mi?

ABD-Suriye İlişkilerinde Yeni Adım: Suriye’nin Terörü Destekleyen Devletler Listesinden Çıkarılması

S-400 Çıkmazından NATO Ankara Zirvesi’ne: Türk-Amerikan İlişkilerinde CAATSA Krizinin Geleceği

Şam’da Yeni Dönem Olasılıkları: Macron’un Ziyareti ve Bölgesel Dengeler

Almanya'nın Güvenlik Doktrinde Tarihi Dönüşüm: Washington'dan Berlin'e Tomahawk Vizesi

NATO'nun Yeni Güvenlik Gündemi: Savunma Harcamaları ve Türkiye'nin Konumu

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Türkiye-KKTC Doğal Gaz Mutabakatı: Doğu Akdeniz’de Enerji Dengeleri Yeniden Şekilleniyor

Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) arasında imzalanan “KKTC’ye Doğal Gaz Tedarikine Dair Mutabakat Zaptı”, Doğu Akdeniz’de enerji güvenliği ve bölgesel rekabet açısından önemli bir gelişme olarak öne çıkmaktadır. Türkiye Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz’ın KKTC ziyareti kapsamında imzalanan anlaşma, iki taraf arasındaki enerji iş birliğini geliştirmeyi ve KKTC’nin enerji altyapısını Türkiye üzerinden güçlendirmeyi amaçlamaktadır. KKTC açısından değerlendirildiğinde, Türkiye üzerinden doğal gaz tedarik edilmesi enerji arz güvenliği bakımından önemli bir kazanım sağlayabilir. Enerji kaynaklarına erişimde dışa bağımlı olan KKTC’nin daha istikrarlı ve düşük maliyetli bir enerji altyapısına kavuşması, ekonomik kapasitesinin geliştirilmesine katkı sunacaktır. Türkiye açısından ise bu proje, KKTC ile ekonomik ve stratejik bağların güçlendirilmesinin yanı sıra Doğu Akdeniz’de enerji altyapıları üzerindeki etkisini artıracı bir adım olarak değerlendirilmektedir. Bu adım, aynı zamanda

Doğu Akdeniz’de devam eden enerji paylaşımı ve deniz yetki alanları tartışmalarının açılmasına neden olabilecek niteliktedir. Doğu Akdeniz, son yıllarda doğal gaz rezervleri, deniz yetki alanları ve enerji nakil güzergâhları nedeniyle bölgesel rekabetin merkezlerinden biri hâline gelmiştir. Türkiye, “Mavi Vatan” yaklaşımı çerçevesinde deniz yetki alanlarının korunmasını ve bölgedeki enerji kaynaklarının kıyıdaş ülkelerin hakları gözetilerek değerlendirilmesini savunmaktadır. Ankara’ya göre KKTC’nin enerji projelerinde dışlanması, bölgedeki mevcut siyasi anlaşmazlıkları derinleştiren unsurlardan biridir. Bu nedenle Türkiye-KKTC doğal gaz mutabakatı, yalnızca bir enerji tedarik projesi değil, aynı zamanda Ankara’nın Doğu Akdeniz’deki enerji politikalarının bir uzantısı olarak görülmektedir. Anlaşmaya yönelik Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’nin (GKRY) tepkileri ise bölgedeki enerji rekabetinin devam ettiğini göstermektedir. Atina ve Lefkoşa yönetimleri, Türkiye ile KKTC arasında imzalanan bu anlaşmaya karşı çıkararak, enerji faaliyetlerinin Kıbrıs Cumhuriyeti’nin yetki alanı dışında yürütülemeyeceğini savunmaktadır. Özellikle GKRY açısından bu gelişme, Doğu Akdeniz’de oluşturduğu enerji diplomasisi ve Avrupa merkezli enerji projeleri açısından yeni bir meydan okuma olarak değerlendirilmektedir. Buna karşılık Türkiye, daha kısa mesafeli ve ekonomik açıdan uygulanabilir enerjibağlantılarının bölgesel enerji güvenliği açısından daha gerçekçi olduğunu vurgulamaktadır.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Sonuç olarak Türkiye-KKTC doğal gaz mutabakatı, yalnızca iki taraf arasındaki enerji iş birliğini değil, Doğu Akdeniz'deki güç dengelerini de ilgilendiren stratejik bir gelişmedir. Projenin hayata geçirilmesi durumunda Türkiye'nin KKTC üzerindeki ekonomik ve altyapısal desteği güçlenirken, Ankara'nın bölgedeki enerji güvenliği politikalarında da yeni bir araç ortaya çıkacaktır. Bu nedenle söz konusu anlaşma, Doğu Akdeniz'de enerji kaynaklarının geleceği ve Türkiye-Yunanistan rekabetinin seyri açısından yakından takip edilmesi gereken bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

NATO Zirvesi'nde Türkiye-Suriye Teması: Yeni Dönem Diplomatik İlişkilerin Habercisi mi?

Geçtiğimiz günlerde başlayan ve Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlenen 36. NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi kapsamında devletler arasındaki ikili temaslar sürmeye devam ediyor. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, bu kapsamda Suriye Cumhurbaşkanı Ahmed Şara ile basına kapalı bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede Cumhurbaşkanı Erdoğan'a Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler, MİT Başkanı

İbrahim Kalın ve Türkiye'nin Şam Büyükelçisi Nuh Yılmaz da eşlik etti. Peki, Türkiye-Suriye ikili ilişkileri ile bölgesel ve küresel gelişmelerin ele alındığı bu görüşme uluslararası diplomasi açısından ne ifade ediyor?

Türkiye'nin, özellikle Esad rejiminin Suriye'de devrilmesinin ardından 8 Aralık 2024 itibarıyla ülkenin istikrar ve güvenlik ortamına kavuşması açısından en etkin aktörlerden biri olduğunu söyleyebiliriz. Suriye'nin toprak bütünlüğü ve birliğinin korunması temelinde; ülkenin terör unsurlarından arındırılması, ekonomik kalkınmasının ve yeniden inşa sürecinin desteklenmesi, kapsayıcı bir geçiş yönetimi aracılığıyla Suriye halkının haklı beklentilerinin karşılanması gibi konulara bilhassa dikkat çekilmektedir. Bununla birlikte, Suriye'nin NATO Zirvesi'ne davet edilerek hem Cumhurbaşkanı Erdoğan hem de ABD Başkanı Donald Trump ile görüşme gerçekleştirmesi, ülkenin son dönemde yeniden inşa etmeye çalıştığı diplomatik ilişkiler açısından büyük önem taşımaktadır. Bu temaslar, Suriye'nin uluslararası sistemde yeniden meşruiyet kazanma çabalarının önemli göstergelerinden biri olarak değerlendirilebilir. Görüşmede, Suriye'nin bölgedeki çatışmaların dışında kalmasının ülkenin yeniden ayağa kalkmasında büyük rol oynayacağı vurgulanırken, Türkiye'nin öncülüğünde gerçekleştirilen ABD-Suriye değerlendirmesi sonucunda ABD tarafından 1979 yılında "teröre destek veren ülkeler" listesine alınan ve bu kapsamda ihracat kısıtlamaları, ekonomik yaptırımlar ile ABD askerî

yardımlarından ve savunma ekipmanı alımından mahrum bırakılan Suriye'nin, güncel gelişmeler doğrultusunda en kısa sürede bu listeden çıkarılacağına açıklanması, iki ülke ilişkilerinde yeni bir sayfanın açılacağına işaret etmektedir. 2025 yılından itibaren ABD'nin Suriye'ye gerçekleştirdiği ziyaretler ve NATO Zirvesi kapsamında yapılan güncel görüşmeler, Suriye'nin uluslararası alanda yeniden tanınırlık kazanması, siyasi düzeninin güçlenmesi, dış politika ilişkilerinin normalleşmesi ve mali sisteminin yeniden uluslararası sisteme entegre edilmesi açısından yeni bir döneme girileceğini göstermektedir.

Türkiye ve Körfez ülkelerinin verdiği destekler de dikkate alındığında, Suriye Cumhurbaşkanı Ahmed Şara'nın yeni dönemde kalkınma ve ekonomik büyümeye yönelik daha somut adımlar atacağı, ülkesinin geleceğine ilişkin dışa açık bir strateji izleyeceği ve uluslararası iş birliklerini artırmaya yönelik politikalar geliştireceği öngörülebilir.

**S-400 Çıkmazından NATO Ankara Zirvesi'ne:
Türk-Amerikan İlişkilerinde CAATSA Krizinin
Geleceği**

Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) Rusya, İran ve Kuzey Kore ile savunma veya enerji alanlarında ilişki kuran kişi, kurum ve ülkelere karşı devreye soktuğu federal bir yasa olan CAATSA (Amerika'nın Hasımlarıyla Yaptırımlar Yoluyla Mücadele Yasası), müttefiklik ilişkilerinde yapısal kırılma noktası teşkil etmektedir. Türkiye'ye yönelik yaptırımlar, ulusal hava savunma ihtiyacı doğrultusunda Rusya'dan S-400 hava savunma sistemi satın alınması gerekçesiyle 14 Aralık 2020 tarihinde resmen uygulamaya konulmuştur. Söz konusu yaptırımlar doğrudan T.C. Savunma Sanayii Başkanlığı'nın (SSB) ve dönemin SSB Başkanı İsmail Demir dahil olmak üzere bazı üst düzey yetkilileri hedef almıştır. İki müttefik arasında uzun süredir devam eden bu askeri ve kurumsal tikanıklık, 7 Temmuz'da başlayan Ankara NATO Zirvesi'nde tarihî bir dönüm noktasına ulaşmıştır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile ABD Başkanı Donald Trump'ın Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde gerçekleştirdiği görüşme esnasında Trump, "CAATSA yaptırımlarını kaldıracağız, dostlarımıza yaptırım uygulamak istemiyoruz" açıklamasında bulunmuştur. Türkiye savunma sanayii geçmişinde ve süregelen gelişim tarihçesinde bu yaptırımlardan kaynaklı ciddi kısıtlamalarla karşı karşıya kalmıştır. Nitekim, Türkiye'nin finansal katkı sağladığı ve ortak üreticisi konumunda bulunduğu 5. Nesil F-35 Şimşek II Savaş Uçağı Programından tamamen

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

çıkarılması ve sonrasında yaşanan Türk pilotların eğitiminin durdurulması bu sürecin en somut zararlarını oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra Hava Kuvvetleri envanterindeki F-16 filosunun modernizasyonunda ve yerli savunma sanayii projelerinde Batı menşeli parça ile motor tedarikinde bürokratik engellere takılınması, sürdürülebilir operasyonları zorlaştıran bir diğer etkidir. Askeri boyutta tecrübe edilen bu aksaklıkların yanı sıra, SSB'ye yönelik ABD mali kurumlarından 10 milyon doları aşan kredilerin yasaklanması, Dünya bankası ile IMF gibi uluslararası kuruluşlardaki kredi imkanlarının bloke edilmesi riski, sektörü kurumsal ve finansal bir baskı altına almıştır. Ankara NATO Zirvesi'ndeki diplomatik gelişmeler ışığında, yaptırım baskısının ortadan kalkmasıyla birlikte Türk savunma ve havacılık ekosisteminde rahatlama dalgasının yaşanması gözlemlenmektedir. Hak sahipliği bulunan F-35'lerin teslim sürecinin yeniden hukuki bir zemine oturtulması ile F-16 Blok 70 paketlerinin sevkiyat sürecinin hızlandırılması caydırıcılığı doğrudan artıran bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Bunun da ötesinde, milli muharip uçak KAAN gibi yerli platformların seri üretim aşamasında ihtiyaç duyulan Batılı motor ve alt sistem lisanslarının önünde bulunan blokajların kalkması, projelerin takvim sorunlarını ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Nihayetinde, SSB'nin yaşadığı uluslararası finans kuruluşlarına erişim engelinin kaldırılması, Türk Savunma şirketlerinin Batı ülkelerine veya Batı menşeli parça içeren sistemleri üçüncü ülkelere

ihraç etmesini kolaylaştırarak doğrudan savunma sanayinin sürdürülebilir odaklı büyüme modelini desteklemektedir. Sonuç olarak, günümüzde iyileşen ABD-Türkiye ilişkileri ve Ankara NATO Zirvesi ile duyurulan karar akabinde, Türkiye'nin NATO'nun Doğu kanadındaki vazgeçilmez ağırlığının tescillenmesi süreci yeni bir ivme kazanmaktadır. CAATSA yaptırımlarının tasfiyesi sadece askeri iş birliğini canlandırmakla kalmayıp, daha koordineli bir ittifak modelinin de önünü açmaktadır. Uluslararası alanda Washington-Ankara hattında geçmişte hâkim olan "hasım" algısının yerini yeniden "stratejik ortaklık" zeminine bırakması, Türkiye'nin hem bölgesel güvenlik mimarisindeki otonomisini tahkim ederken hem de transatlantik bağları güçlendirmektedir.

Almanya'nın Güvenlik Doktrinde Tarihi Dönüşüm: Washington'dan Berlin'e Tomahawk Vizesi

Avrupa güvenlik mimarisinin Rusya-Ukrayna Savaşı sonrasında yaşadığı köklü kırılma, kıtanın en büyük ekonomik gücü olan Almanya'nın savunma ve caydırıcılık stratejisinde

tarihi bir paradigmaya dönüşmektedir. Berlin ve Washington diplomatik kaynaklarından yansıyan son gelişmelere göre ABD yönetimi, 9 Temmuz 2026 tarihinde Almanya'ya uzun menzilli konvansiyonel Tomahawk seyir füzelerinin satışını resmi olarak onaylamıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında benimsediği askeri itidil ve pasifist dış politika çizgisini aşamalı olarak terk eden Berlin için bu hamle, sadece askeri envanterin modernizasyonu anlamına gelmemekte; aynı zamanda Soğuk Savaş'tan bu yana Alman topraklarında ilk kez bu denli uzun menzilli ve doğrudan Rusya içlerindeki stratejik hedefleri vurma kapasitesine sahip Amerikan silah sistemlerinin konuşlandırılmasına zemin hazırlamaktadır. Başbakan Friedrich Merz liderliğindeki Alman hükümetinin Washington ile yürüttüğü bu müzakerelerin başarıyla sonuçlanması, transatlantik güvenlik ortaklığının tahkim edilmesi ve NATO'nun doğu kanadındaki caydırıcılık kabiliyetinin artırılması adına kritik bir dönüm noktası olarak kayıtlara geçmektedir. Avrupa'nın savunma entegrasyonu ve konvansiyonel caydırıcılık literatürü açısından bakıldığında, Washington'ın Tomahawk satışına onay vermesi, kıtadaki askeri güç dengelerini yapısal olarak dönüştürecek niteliktedir. Yaklaşık bin altı yüz kilometre menzile sahip olan bu hassas güdümlü seyir füzeleri, Almanya'ya olası bir bölgesel çatışma senaryosunda derin darbe indirme kabiliyeti kazandırarak ülkeyi NATO'nun Avrupa operasyonlarında operasyonel bir omurga haline getirmektedir. Almanya'nın bu füzeleri kendi

askeri mimarisine entegre etme kararlılığı, bir yandan Moskova'nın Kaliningrad ve Batı Askeri Bölgesi'ndeki füze konuşlandırmalarına karşı bir dengeleme unsuru olarak işlev görürken, diğer yandan Alman iç siyasetinde ve Avrupa genelinde stratejik istikrar ile silahlanma yarışı ekseninde yeni tartışmaları tetikleme potansiyeli barındırmaktadır. Kremlin'in bu hamleyi doğrudan bir tehdit ve tırmandırma adımı olarak nitelendirerek asimetrik yanıtlar geliştirmeye yönelmesi, Avrupa sathındaki genel güvenlik kırılganlığını daha da derinleştirebilecek yapısal bir risk alanıdır. ABD'nin Almanya'ya Tomahawk füzelerinin satışını onaylaması, çok boyutlu aktör dengelerine dayalı aktif bir dış politika izleyen ve savunma sanayiini yerleştirme hamlelerine hız veren Türkiye açısından da dikkatle analiz edilmesi gereken stratejik projeksiyonlar doğurmaktadır. Almanya'nın uzun menzilli hassas güdümlü füze kapasitesine erişmesi, NATO içindeki askeri iş bölümünde Berlin'in stratejik ağırlığını belirgin bir şekilde artıracaktır. Türkiye'nin ittifakın güney kanadındaki kilit rolüne karşılık, Almanya'nın kuzey ve doğu Avrupa güvenlik hatlarında liderlik rolünü üstlenmesi, ittifak içi kaynak dağılımını ve savunma planlamalarını etkileyebilecek niteliktedir. Ankara, transatlantik ittifak mimarisindeki bu ağırlık merkezi kaymalarını yakından izleyerek kendi caydırıcılık ihtiyaçlarını ve ittifak içi pozisyonunu dinamik tutmak durumundadır. Diğer taraftan Batı blokunun kendi içindeki bu ileri teknoloji silah transferi, Türkiye

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

e'nin son yıllarda öncelik verdiği Gezgin gibi yerli ve milli uzun menzilli seyir füzesi projelerinin ve genel olarak savunma sanayiindeki tam bağımsızlık vizyonunun ne denli isabetli bir jeostratejik karar olduğunu teyit etmektedir. Küresel ve bölgesel kriz dönemlerinde müttefikler arası silah transferlerinin siyasi şartlara tabi olması riski karşısında Ankara, yerli füze ve hava savunma sistemleri kapasitesini artırarak kendi caydırıcılık mimarisini ulusal imkanlarla tahkim etme stratejisine daha fazla yoğunlaşacaktır. Ayrıca kıta genelinde tırmanan bu konvansiyonel silahlanma yarışı, Rusya'nın çevre denizlerdeki ve sınır hatlarındaki askeri tahkimatını artırmasını beraberinde getirecektir. Bu durum, Türkiye'nin hem Karadeniz'deki dengeleyici ve ara bulucu rolünü hem de Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanları ile enerji koridorlarının güvenliğini koruma çabalarını doğrudan etkilemektedir. Bölgesel gerilimlerin askeri tırmanma eğilimi göstermesi, Ankara'yı daha proaktif ve çok boyutlu bir savunma diplomasisi yürütmeye zorlayacaktır.

Kıta genelinde derinleşen bu askeri kutuplaşma, uluslararası güvenlik düzeninin ve kurallara dayalı sistemin yerini tamamen askeri caydırıcılık parametrelerine bıraktığını gösteren somut bir göstergedir. Washington ve Berlin hattındaki bu füze mutabakatı, kısa vadede NATO'nun savunma duvarını güçlendiren rasyonel bir adım olarak görülse de, uzun vadede tarafların birbirini doğrudan hedef aldığı kontrolsüz bir konvansiyonel silahlanma sarmalını besleyecektir. Bu askeri tırmanma sahada kökleştikçe,

Avrupa'nın güvenliği artık diplomatik müzakere masalarından ziyade, konuşlandırılan füzelerin menzilleri, erken uyarı sistemlerinin reaksiyon hızları ve asimetrik caydırıcılık kapasiteleri arasındaki hassas dengeler üzerinden tayin edilmeye devam edecektir.

Kırılğan Mutabakat ile ABD-İran Hattında Yeniden Tırmanma

28 Şubat 2026'da başlayan ve bölgesel bir savaşa dönüşen ABD-İsrail-İran çatışması, Haziran ayı ortasında Pakistan arabuluculuğunda imzalanan İslamabad Mutabakat Zaptı ile sona ermiş ve yeni bir sürece girilmişti. Ancak yaklaşık on dokuz günlük bir sessizliğin ardından, 8-9 Temmuz'da ABD'nin İran'a yönelik yeni bir hava saldırısı dalgası başlatmasıyla ateşkes fiilen çökmüştür. ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı (CENTCOM), Hürmüz Boğazı'ndan geçen ticari gemilere yönelik İran saldırılarına misilleme olarak seksenden fazla askeri hedefi vurduğunu açıklamıştır. Misillemelerde hava savunma sistemleri, komuta kontrol merkezleri, kıyı radarları ve Devrim Muhafızları'na ait deniz unsurları hedef alınmıştır.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Krizin özünde mutabakatın kırılma bir zemine inşa edilmiş mimarisi bulunmaktadır. Bu kırılma mutabakatta taraflar birbirinin açığını kollayıp herhangi bir noktada birbirlerini anlaşımayı ihlal etmekle suçlamaktadırlar. Washington, İran'ın ticari gemilere yönelik saldırılarını mutabakatın bozulma nedeni olarak gösterirken, Tahran, ABD'nin tek taraflı yaptırım baskısı ve saldırgan askeri adımlarının anlaşmanın temelini zaten aşındırdığını öne sürmektedir. Bu karşılıklı ihlal iddiası kademeli olarak ilerlemeye dayanan bu tür asimetrik ateşkes anlaşmalarının yapısal zayıflığını da gözler önüne sermektedir. Uygulamanın sıralandırılması ve karşılıklılığın somut ölçütleri baştan netleştirilmediğinde, her iki taraf da kendi ihlalini meşru misilleme olarak sunabilmektedir.

Coğrafi olarak krizin ağırlık merkezi, karadan denize olarak, Hürmüz Boğazı'na kaymıştır. İran'ın boğaz üzerindeki denetimini mutlaklaştırma girişimi ve izin almadan geçen gemileri hedef alması, küresel enerji ticaretinin en kritik geçiş noktalarından birini doğrudan riske atmaktadır. Bu durum, çatışmanın yalnızca ikili bir ABD-İran meselesi olmaktan çıkıp Katar, Umman ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi üçüncü tarafları da fiilen içine çeken bölgesel bir krize dönüşmesine yol açmıştır.

Gerçekleşen krizin zamanlaması da bir hayli dikkat çekicidir. ABD Başkanı Trump'ın ateşkesin sona erdiğine ilişkin sert açıklamaları, tam da Ankara'da düzenlenen NATO Zirvesi'ne denk gelmiştir. Bu zamanlama ve denk geliş kriz yönetiminin yalnızca Orta Doğu'ya özgü bir mesele olmadığını, aynı zamanda ittifak içi

bir sahne önünde de sembolik olarak gösterildiğini düşündürmektedir. Sonuç olarak İslamabad Mutabakatı'nın çöküşü, kırılma ateşkes mimarilerinin karşılıklı güven mekanizmaları olmadan ne kadar hızlı bozulabileceğinin ve böyle bir bozulmanın bölgesel enerji güvenliğini nasıl doğrudan tehdit edebileceğinin çarpıcı bir örneğini oluşturmaktadır.

ABD-Suriye İlişkilerinde Yeni Adım: Suriye'nin Terörü Destekleyen Devletler Listesinden Çıkarılması

Suriye 8 Aralık 2024'te Esad yönetiminin devrilmesi ile birlikte yoğun bir toparlanma sürecine girmiş bulunmaktadır. Elbette bu süreçte uluslararası aktörlerin değişen güç dengeleri ile birlikte Suriye'ye karşı konumunda da önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Güncel durumda ise bazı ülkelerin Suriye mevcut yönetiminin meşruiyetini tanımaması ile birlikte bazı ülkelerin konumunu belirgin bir şekilde resmi düzeyde Suriye ile ilişkilerini geliştirecek seviyeye getirdiği görülmektedir. Bu ülkelerin en önemlilerinden biri ise

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

uluslararası etki düzeyinde konumu itibarı ile ABD'dir. Geçtiğimiz günlerde 7-8 Temmuz'da Türkiye'de gerçekleştirilen NATO zirvesinde Suriye Cumhurbaşkanı Ahmet Şara ile bir görüşme gerçekleştiren Donald Trump bu konu ile ilgili önemli bir gelişmenin haberini verdi. Bu bağlamda ABD'nin 1979 yılından beri terörü teşvik eden devletler listesinde olan Suriye'nin bu listeden çıkarılacağı kararını bildirdi. Ardından bu karar Suriye tarafından da oldukça olumlu karşılandı. Bu açıklama ise birçok açıdan Suriye ve ABD arasındaki ilişkilerin gelişmesine katkı sağlayacak bir adım olarak görülüyor. Özellikle de Suriye açısından en önemli konulardan biri olan ekonomik kalkınma alanında etki edeceği öngörülüyor. Bu kararla birlikte ABD'li yatırımcıların da Suriye'ye girmesinin önü açılmış bulunmakta. Fakat bu kararın yol açtığı sonuçlar kadar bu kararın hangi politik konjonktür ve beklentiler doğrultusunda verildiği de önemli. Öncelikle kararda Türkiye'nin Suriye'deki konumunun da etkisinin olduğu söylenebilir. Bilindiği üzere Suriye İç savaşı Dönemi'nde de Esad'ın devrilmesinden sonraki süreçte de bölgenin birliği adına Türkiye'nin önemli etkileri oldu. Bu sebeple Suriye'de oldukça aktif ve etkin bir aktör olarak karşımıza çıktı. Aynı zamanda Suriye'yi ilgilendiren meselelerde arabulucu rolü de oynadı ve oynamaya devam ediyor. Nitekim bu kararın Türkiye ev sahipliğinde yapılan NATO zirvesi görüşmelerinde açıklanması da Türkiye'nin rolünü gözler önüne serecek sembolik bir niteliğe sahip görünmektedir. Bununla birlikte meselenin ABD için de stratejik

önemi olduğu göz ardı edilmemelidir. Bilindiği üzere ABD iç savaş döneminde de Suriye'de etkin bir aktördü ve bulunduğumuz yeni dönemde de etkinliğini yitirmek istememektedir. Bu sebeple yalnızca yeni duruma göre yeniden bir konumlanma çabası içerisinde girmiş görünmektedir. İç savaş döneminde güç dengeleri terör örgütleri üzerinden etki alanlarına göre dağılmışken devrim sonrası dönemde ise ülke içerisinde oldukça önemli derecede diplomatik bir otorite oluşturulmuş ve birlik sağlanma yolunda ilerleme iyi derecede sağlanmış bulunmaktadır. Sonuç olarak, ABD'nin ise mevcut yeni düzende kendisini hem politik hem de maddi olarak en karlı konuma yerleştirme girişiminde olduğu ve bölge ile ilişkilerini geliştirirken muhatabını değiştirdiği görülmektedir.

Şam'da Yeni Dönem Olasılıkları: Macron'un Ziyareti ve Bölgesel Dengeler

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un geçtiğimiz günlerde Şam'a gerçekleştirdiği iki günlük resmi ziyaret, Suriye'de yaşanan rejim

değişikliğinin ardından küresel diplomasideki olası bir kırılmanın işareti olarak yorumlanıyor. Uzun bir aradan sonra bir Fransız liderin Suriye topraklarında yeni yönetimle bir araya gelmesi, Paris-Şam hattında yeni bir sürecin başlayabileceği yönündeki tahminleri artırdı. Ziyaret sırasında havacılık, deniz taşımacılığı, sağlık ve bankacılık gibi sektörlerde geniş kapsamlı iş birliği protokollerinin imzalanması, uluslararası kamuoyunda bu hamlenin bölgeye getireceği etkiler konusunda farklı senaryoları tetiklemiş durumda.

Gelişmeler doğrultusunda üzerinde durulan ilk olasılık, Fransa'nın bu erken adımıyla yeni dönem Suriye'sinin yeniden yapılanma sürecinde ekonomik olarak öncü bir rol kapma arayışında olabileceğidir. Batı dünyasının yaptırımları esnetme eğilimine girebileceği bir dönemde Paris'in, Fransız lojistik ve altyapı firmalarını sahaya sürerek bölgedeki ticari süreçlerde avantaj sağlamayı hedeflediği düşünülüyor. Bu ekonomik adımların, Suriye Merkez Bankası'na teknik destek verilmesi gibi başlıklarla desteklenmesi, yeni Şam yönetimine yönelik uluslararası meşruiyet zeminini hızlandırma çabası olarak da okunabiliyor; ancak bu yatırımların ne kadar hızlı hayata geçebileceği henüz tam olarak bilinmiyor. Diğer taraftan, bu hamlenin Türkiye'nin bölgedeki jeopolitik pozisyonu ve sınır güvenliği stratejileri üzerinde dolaylı yansımaları olabileceği ihtimali de konuşuluyor. Fransa'nın Şam yönetimiyle kurduğu bu doğrudan bağın, Suriye'nin kuzeyindeki siyasi geçiş sürecini ve mültecilerin geri dönüş

modellerini şekillendirmede yeni bir diplomatikdenge unsuru yaratabileceği ileri sürülüyor. Ankara'nın sahadaki fiili etkinliği göz önüne alındığında, Fransa destekli bir Şam yönetiminin bölgesel müzakerelerde farklı dengeler ortaya çıkarabileceği, bunun da Ankara ile Brüksel arasındaki bölgesel koordinasyon ihtiyacını farklı bir boyuta taşıyabileceği tahmin ediliyor. Sürecin bir diğer boyutunda ise imzalanan bu ticari ve lojistik protokollerin sahadaki karşılığına dair ciddi belirsizliklerin sürdüğü ifade ediliyor. Ülkede kurumsal yapının henüz tam olarak oturmamış olması ve bazı güvenlik zafiyetlerinin devam etmesi, bu büyük yatırımların önünde bir engel oluşturabilir. Bölgesel istikrar kalıcı hale gelmediği müddetçe, Paris ve Şam arasında imzalanan bu ortaklıkların sahada uzun vadeli bir karşılık bulamayarak sadece birer iyi niyet beyanı olarak kalması da ihtimaller arasında yer alıyor.

Sonuç olarak, Emmanuel Macron'un Şam ziyareti ve beraberinde getirdiği iş birliği paketleri, Suriye'nin uluslararası izolasyondan çıkış sürecinde önemli bir viraj olabilir. Fransa'nın başlattığı bu ekonomik ve siyasi ortaklık hamlesi, Orta Doğu'daki güç dengelerini yeni bir boyuta taşıma potansiyeli barındırıyor. İlerleyen süreçte sahada güvenlik şartlarının nasıl şekilleneceği ve Türkiye gibi komşu aktörlerin bu yeni diplomatik ağa karşı geliştireceği pozisyon, imzalanan anlaşmaların Suriye'yi küresel sisteme entegre mi edeceğini yoksa yeni nüfuz mücadelelerinin önünü mü açacağını zamanla gösterecektir.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

NATO'nun Yeni Güvenlik Gündemi: Savunma Harcamaları ve Türkiye'nin Konumu

Ankara'nın ev sahipliğinde gerçekleştirilen NATO Zirvesi, ittifakın yalnızca mevcut güvenlik tehditlerini değil, gelecekte nasıl bir savunma mimarisi oluşturacağını da tartışmaya açtı. Zirvenin öne çıkan başlıkları arasında savunma harcamalarının artırılması, Avrupa'nın savunma kapasitesinin güçlendirilmesi ve müttefikler arasındaki iş birliğinin derinleştirilmesi yer aldı. Bu kapsamda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "AB üyesi olmayan müttefiklerin dışlanması suni bir bölünmeye yol açacaktır" açıklaması, Türkiye'nin Avrupa güvenliği ve NATO'nun geleceğine ilişkin yaklaşımını ortaya koyarken, ittifak içinde giderek belirginleşen yeni güvenlik tartışmalarına da dikkat çekti. Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ardından Avrupa'da güvenlik algısı önemli ölçüde değişti. Uzun yıllar boyunca savunma harcamalarını ikinci planda tutan birçok Avrupa ülkesi, artık daha yüksek askeri bütçeler ayırmayı ve savunma sanayi kapasitelerini artırmayı stratejik bir zorunluluk olarak görüyor. NATO'nun savunma harcamalarına ilişkin yeni hedefleri de bu

dönüşümün bir yansıması niteliğinde. Ancak ittifakın karşı karşıya olduğu temel mesele yalnızca daha fazla kaynak ayırmak değil; bu kaynakların ortak bir strateji doğrultusunda kullanılmasını sağlayacak siyasi uyumu koruyabilmek. Bu tartışmanın merkezindeki ülkelerden biri ise Türkiye. NATO'nun ikinci büyük ordusuna sahip olan Türkiye, Karadeniz'den Orta Doğu'ya, Kafkasya'dan Doğu Akdeniz'e uzanan geniş bir coğrafyada ittifakın güvenlik politikalarının uygulanmasında kritik bir rol üstleniyor. Özellikle Rusya-Ukrayna Savaşı sonrasında Karadeniz'in stratejik öneminin artması, Türkiye'nin jeopolitik ağırlığını daha da görünür hale getirdi. Aynı zamanda gelişen savunma sanayii, insansız hava araçları alanındaki kapasitesi ve NATO operasyonlarına sunduğu katkılar, Türkiye'yi yalnızca güvenlik tüketen değil, güvenlik üreten bir aktör konumuna taşıyor. Erdoğan'ın açıklaması da bu çerçevede değerlendirildiğinde, Avrupa güvenliğinin yalnızca AB üyeleri üzerinden şekillendirilmesine yönelik bir eleştiri niteliği taşıyor. Son yıllarda Avrupa Birliği, savunma alanında daha bağımsız hareket edebilmek amacıyla yeni finansman mekanizmaları ve ortak projeler geliştirmeye çalışıyor. Ancak bu süreçte Türkiye gibi AB üyesi olmayan NATO müttefiklerinin karar alma mekanizmalarının dışında kalması, Ankara tarafından ittifakın bütünlüğünü zayıflatabilecek bir gelişme olarak değerlendiriliyor. Türkiye'nin dile

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

getirdiği itiraz, yalnızca ulusal çıkarlarını koruma çabasından değil, NATO'nun kolektif güvenlik anlayışının tüm müttefikleri kapsamı gerektiği düşüncesinden kaynaklanıyor. Savunma harcamalarının artırılması elbette mevcut güvenlik ortamında önemli bir gereklilik. Ancak NATO'nun geleceğini belirleyecek temel unsur, yalnızca bütçelerin büyüklüğü olmayacak. İttifakın gerçek gücü, üyeler arasında ortak tehdit algısını koruyabilmesine, savunma sanayi alanındaki iş birliğini derinleştirebilmesine ve karar alma süreçlerinde kapsayıcı bir yaklaşım benimseyebilmesine bağlı. Aksi halde artan askeri yatırımlar, siyasi uyumun zayıfladığı bir ortamda beklenen stratejik etkiyi yaratmakta yetersiz kalabilir. Ankara Zirvesi'nde verilen mesajlar, NATO'nun yeni güvenlik döneminin yalnızca daha fazla savunma harcamasıyla değil, ittifak içindeki siyasi birlik ve kapsayıcılıkla şekilleneceğini gösteriyor. Türkiye'nin bu süreçte dile getirdiği kapsayıcı güvenlik vurgusu da, Avrupa'nın güvenliğinin tüm müttefiklerin katkısıyla sürdürülebileceğine yönelik stratejik bir yaklaşım olarak öne çıkıyor.